

Ofirmarea

Fondatori :

Const. Gh. Popescu

și
Octavian Ruleanu

Anul IV. — No. 5.

MAI 1939.



In acest număr semnează :

LUCIAN BRETAN

ȘT. CĂPINĂRU

ION ȘUGĂRIU

MARIA A. DEMIAN

C. PĂRLEA

ION ȚOLESCU VĂLENI

D. HINOVEANU

TIUS BILȚIU

ION HODOȘ

D. CINOVA

PETRE PAULESCU

EM. PAPAZISSU

OCTAVIAN RĂLEANU

CONST. GH. POPESCU

I. RENTEA :

Cuib de Năpărcă

Exemplarul Lei 15

AFIRMAREA

APARE LUNAR

Redactori :

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

SPRIJINITORII REVISTEI: dr. Ștefan Anderco, dir. Augustin Baci, prof. Gavril Barbul, dr. Lucian Bretan, farm. Alexe Nan, dr. Ioan Pogăciaș, ing. Zeno Spârchez, dr. Eugen Seleş.

Colaborator artistic: I. Rentea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască **a ne achita abonamentele.**
- Redacția și administrația Str. Moldova 53 Satu-Mare.

ABONAMENTE:

Particulari — — — — —	Lei 150
De sprijin — — — — —	„ 300
Pentru instituții — — — — —	„ 500
Exemplarul — — — — —	„ 15

Afirmarea

Literară-Socială

SPRIJINITĂ DE „ASTRA”, DESPĂRȚĂMÂNTUL SĂTU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL IV. — No. 5 MAI 1939

UNIREA CE NE MAI LIPSEȘTE

de LUCIAN BREIAN

Intr'unul din numerile trecute ale revistei noastre am avut plăcerea de a vorbi despre o carte prețioasă dar modestă, care n'a umplut vitrinele și nici coloanele gazetelor cu reclame țipătoare.

Este vorba de cartea cu caracter confesional „O turmă și un păstor” a P. S. Sale Arhimandritul Teodosie Bonteanu. O carte care tratează cu curaj impresionant subiectul redat prin însuși subtitlul ei: „**problema împăcării bisericilor de răsărit și apus**”.

Cartea aceasta, un adevărat studiu, lasă asupra cetitorului o impresie atât de puternică încât nici un intelectual nu poate scăpa prea ușor de sub puterea-i vrăjitoare ce l-ar dispensa să nu mediteze puțin asupra problemei și să nu devie, oricum, într'o formă sau alta, un adept al acțiunii de „**impăcare a bisericilor de răsărit și apus**”, dacă nu în întreg ansamblul ei, cel puțin pentru țara noastră, România.

Sentimentul de dragoste față de neam și țară, conștiința unui adevărat patriotism îți dictează să meditezi astfel:

Am fost noi despărțiți politicește sub atâtea stăpâniri? Da! Însă, în anul 1918 ne-am unit.

După Unire, am fost noi divizați prin atâtea susceptibilități de natură „regionalistă”? Da, însă, cu timpul au disparut și acestea din ce în ce mai mult, așa încât azi abia se mai resimt.

Tot după Unirea cea mare a fost oare

Țara împărțită în atâtea partide politice, dușmănindu-se cu înverșunare? Da, însă și aceasta problemă este azi lichidată.

Ce chestiuni mai de seamă despart prin urmare pe frate de frate, pe român de român? Mai este oare vreuna care să împiedice procesul firesc al consolidării sufletești a neamului românesc în cuprinsul hotarelor sale actuale? Da, mai este, și această chestiune e tocmai problema pe care o tratează cartea cu pricina, este **cultul sau confesionalismul**.

Religia, pe care chestiuni nu numai noi românii dar întreg neamul omenesc ar trebui să fie UNA.

Istoria ne dovedește că ființele omenesti niciodată n'au fost mai susceptibile decât pe chestiuni de **credință**. Nimic pe lume, nici Patrie, nici țară, nici avere nu provoacă o luptă mai înverșunată și o ură mai de neîmpăcat decât cele de ordin confesional. Războaiele iscate pe chestiuni de **credință** au fost totdeauna, în istorie, cele mai crâncene și cele mai de lungă durată.

Cu tot progresul civilizației deci, numai a pune în discuție o asemenea problemă și azi încă este un lucru riscant.

Nici nu ne aventurăm noi aci să discutăm problema prin prisma dogmelor. Aceasta e o chestiune ce interesează numai pe clerici.

Noi vom trage doar câteva concluzii în aceasta chestiune sprijinindu-ne pe unele pos-

tulate de ordin național și pe argument de fapt.

Desigur, rolul nostru ar fi mult ușurat, dacă am avea puțința să consultăm și un alt studiu de aceeași valoare elaborat din partea unui cleric al bisericii ortodoxe pentru a sluji principiul: „**audiatur et altera pars.**“

Revenind la fondul problemei, la „**împăcarea celor două biserici**“, aceasta este azi una dintre cele mai fierbinte dorințe a tuturor românilor din lumea laică sau mireană. Cel puțin ale acelor care pe această chestiune nu vânează nici situații nici vreun profit personal.

Problema, și după părerea credincioșilor laici, nu este tocmai prea ușoară, însă nici atât de dificilă nu este.

Nu necesită decât absoluta **bunăcredință** a celor chemați să o desăvârșească în lumina cuvintelor Evangheliei.

Aceasta ni-o arată foarte limpede și autorul cărții cu pricina, Arhim. Teodosie Bonteanu, care ne demonstrează că, în ce privește pe cele două biserici românești: ortodoxă și unită, ca **rit** nimic aproape nu le deosebește.

Dintre problemele de ordin disciplinar sau dogmatic, 99% se pot elimina fără nici o greutate din primele discuțiuni. Rămâne doar 1% de ordin dogmatic care ar reclama studiu mai aprofundat, mai binezis o discuție mai îndelungată și cumpănire mai serioasă din partea teologilor spre a ajunge la un compromis. Dar, la acestea apoi, trebuie eliminate cu desăvârșire **ambițiile** de ordin personal cari au prezidat, în fapt, și la separarea celor două biserici de răsărit și de apus.

Unirea confesională i se impune poporului nostru și Țării sub presiunea evenimentelor de politică internațională.

Situația geografică a țării noastre ne expune să fim tampon între valul cutropitor al **ateismului dela Răsărit și al neopăgânismului** ce pornește din Centrul Europei, tot atât de destructiv ca și cel dintâiu.

Aceeași situație geografică ne expune ca să fim un obiect pasiv de acaparare și de predominanță economică din partea marilor puteri europene ce ne râvnesc din cauza atât bogății imense de care dispune solul nostru atât de binecuvântat de Dumnezeu.

Așa fiind, și aceste sunt evidente ce nu se pot nega, ce ne lipsește nouă ca să putem rezista acestor două presiuni, — una de ordin spiritual, alta de ordin economic, —

decât **UNIREA** întru toate. Și fiindcă singură cea religioasă este încă nedesăvârșită, datoria fiecărui bun patriot este de a lucra cu cea mai bună conștiință întru desăvârșirea acestui ideal. Este desigur cu mult mai greu de realizat această problemă, dar ea se va face poate și cu mult mai de grabă precum s'ar crede.

Pentru a justifica temeinicia acestui optimism al nostru, ne bazuim pe următoarele fapte concrete :

Dela marea Unire politică încoace câți „regățeni“ nu s'au căsătorit cu „ardelence“ sau „basarabence“, „dobrogene“, „bucovine“ și viceversa? Iar acolo, unde s'au întâmplat acestea căsătorii și, spre bucuria noastră și spre binele viitorului acestui neam

PRIN CIMITIRUL CELOR MULȚI

de ȘT. CĂPINARU

Lumina se stinge și seara-și coboară
A ei perdea trandafiric peste lume,
Iar drumul meu mă duce iară
Spre cimitirul celor mulți și fără nume.

Prin el tăcere. Pe vechi morminte stau plecate
Cruce șubrede ce 'ngână 'ntaină o rugare,
Spre cei din criptele surpate
De 'nghet, de mucegai și de uitare.

La voi cei mulți crezând am poposit
Să-mi stingeți candela durerii,
Ce vremea eri mi-a hărăzit
In pandemoniu sombru-al serii.

Dar azi când totul e târziu
In lumea voastră cu suspine,
In van mai caut să reviu
S'a stins nădejdea cea de mâine.

Din funduri se ridică luna
Și-și varsă vâlul de rubin.
Pe drumu 'ngust zăresc 'ntruna
Gloatele cum vin.

Sunt ei sărmanii ce se duc
Spre locul celor mulți și fără nume
Pe când o buhă 'nvârf de nuc
Il numără pe toți plecați din lume.

sunt foarte numeroase și frecvente, acolo au dispărut cu desăvârșire orice divergențe de ordin regionalist“.

Tot așa au dispărut acestea și pe chestiunea de ordin **confesional**. Câți ortodoksi sau ortodoxe nu s'au însurat, respective măritat, cu greco-catolici sau greco-catolice? Când vorbin aici de „greco-catolici“ înțelegem **numai** românii uniți sau româncele unite. Avem înaintea noastră pilda vie ale atâtor asemenea căsătorii, unde chiar fii sau fiice de preoți slujitori la cele două altare, deosebite în fapt dar românești în fond, s'au unit prin sfânta taină a căsătoriei și azi duc o viață dintre cele mai fericite. Pentru ei totul este numai fericirea într'un trai comun fără să-i jenze câtuși de puțin diferențierile de dogme

sau de altă natură ce abia dacă sunt perceptibile și sesizabile pentru un laic.

Câți credincioși ai celor două biserici nu frecventează regulat biserica și nu ascultă cu aceeași adâncă evlavie slujba celebrată de preotul celuilalt cult, se spovedește și se cuminecă într'însa fiindcă asta îi stă la momentul dat la îndemână și fiindcă are cea mai desăvârșită convingere că, peste deosebirile pe care dânsul eventual nici nu le înțelege, oricare din cele două biserici e **românească**. Iar când îl întrebi pe un țaran oarecare: De ce lege ești? — el îți răspunde: **De legea românească!**

Toți răspund așa. Puneți lângă olaltă un țaran român unit de prin părțile Sătmărilor și pe unul ortodox de prin părțile Sibului, ei vor răspunde unison că sunt de **Legea Românească!**

Iată prin urmare, **căsătoria** dintre fii aceluiaș neam românesc ca singurul proces eficace care va desăvârși odată și pentru totdeauna **UNIREA SUFLETEAScă** a Românilor de pretutindeni. Tot aceasta va fi **forța coercitivă** care va încheia acelaș proces de **unire** în ordine spirituală, rămânând eventual pentru cler doar ușoara sarcină de a constata un... **fapt împlinit** pe care l-a realizat timpul și cea mai puternică lege pe lume, care soluționează mai bine ca orice lege scrisă: **căsătoria** între cei ce se iubesc.

Iată fapte din cari nu putem trage decât cele mai optimiste concluzii că, în curând sau mai târziu, clericii și teologii celor două biserici de Răsărit și Apus se vor simți îndemnați, mânați de suspomenita forță coercitivă, de a reincepe discuțiile de acu's 500 ani dela Florența și de a le și termina spre mai marea glorie a celui de sus, a Dumnezeu lui unic, care ni l-a trimis pe acelaș Mântuitor care ne a dat una și aceeaș sfântă Evanghelie, pe care o propagă aceeaș slujitori ai săi în **aceeaș limbă** după **acelaș rit** dar — durere — dela două altare.

Neamul Românesc a dat dovadă de atâta răbdare în cursul veacurilor încât doar cea a Mântuitorului de pe Golgota o egalează. A avut însă norocul să aibă acest neam, în special la timpuri de mare răscruce, conducători înțelepți, cari au știut să-i dea îndrumarea necesară care să-l ducă la o viață de descătușare.

Nutrim speranța că, în curând, înțelegiunea românească va duce de-a dreptul și va rezolva cinstit **UNIREA** ce ne mai lipsește.

GRIGORE URECHE

de ION ȘIUGARIU

Ți-ai aplecat plaivasul spre țarină străbună,
Să împletești în carte și inimă cunună,
De cântec și de slovă curată, românească.
Proptit în rugăciune cuvântul să'nflorească.
Din vremi neisvodite, mai sprinten ca o nalbă.
Să fie iar ograda de fapte bune albă
Și iarăși să ne ducă de mână Dumnezeu,
Prin câmpul plin de ierburi al traiului prea greu
Pornirea cumpănită spre nou veleat să'nsemne,
Mărită pomenire în pietre și în lemne,
Iar sufletul prea dornic de prospețimi și soare,
Să isvodească graiul străbunelor ogoare.
Ai adunat în pagini legende, ca mărgele,
Și pentru visul spornic, mărgăritar de stele,
Odrasle viitoare, flămânde de dreptate,
Să afle mântuire în slovele culcate.
Iar cântului de slavă, ce peste veacuri suie,
Sub boltă românească i-ai ridicat statuie.
Și ca o nefirească și precurată haină,
Comorile din suflet le-ai îmbrăcat în taină.



Rostul familiei în societatea timpurilor noastre

de MARIA A. DEMIAN

Secolul nostru, fără îndoială, este unul dintre cele mai tulburi. În frământările și amenințările continui, orânduelile și legile sociale au fost și sunt sguđuite, adeseori, până 'n temelii suferind uneori schimbări radicale. Efectele lor s'au resimțit și asupra familiei.

Intr'adevăr, în timpurile dinaintea războiului mondial, familia a fost obiectul celor mai aprige atacuri. Literați, filosofi, savanți, și poeți deopotrivă, au contribuit la desăgregarea ei prin lovituri puternice. Cei mai înverșunați dușmani ai familiei au fost adepții romantismului. Aceștia cu întreaga lor elocință înfățișau familia ca pe ceva nepotrivit cerințelor moderne, considerând-o ca pe un obstacol în fața unei vieți individualiste. Filozofii de atunci nu încetau a predica părăsirea familiei pentru a forma o singură „familie mare a omenirii“ crezând că odată cu dărămarea temeliei familiei, vor apropia neamurile. Rezultatul obținut a fost însă nemulțumitor căci fiecare individ căruia i s'a luat cel mai puternic sprijin, familia, lăsându-l fără apărare în lumea necunoscută, a devenit un străin menit a se pierde în marea mulțime. Sistemul însă a fost curajos și pentru unii părea chiar plăcut. Cei din pătura cultă, cari se însuflețesc pentru ideile îndrăznețe, chit că nu se grăbesc să le pună în aplicare, priveau ca o temă interesantă, ponegrirea familiei și nu întârziău să culeagă și de aici unele avantagiii. În ce privește pătura ridicată din masa țărăneasă, la care familia e însăși viața, înceta a se mai gândi la cămin și familie pe măsură ce părăsea satul și ogorul, luând drumul spre orașe. Intre muncitorii atrași de marea industrie a orașelor, ideea familiei a fost înlocuită cu concepțiile proletarismului. În lupta oarbă, alături de mașini, condițiunile de trai ale muncitorului au devenit extrem de vitrege. Insuși **Karl Marx** dovedește că, muncitorul din sec. al XIX n'a îndurat mai puțin decât cel din secolul al IX. Muncitorii au simțit din greu apăsând umerii lor necazurile unei familii numeroase; era deci natural că s'au folosit de prilejul ivit de a scăpa de ea. Desechilibrul în viața muncitorului era prea mare. Emancipându-se prea iute societatea nu-i puțtea proteja în măsura dorită. Deaceea grupările lor profesionale, erau niște furnicare

de oameni lipsiți de orice echilibru. Iată deci că în toate straturile societății ideea întemeerii familiei slăbia. Lumea înaintând grăbită, împinsă de elanul noutăților, lăsa în urmă pe acei cu principiile quasi învechite. Statul însuși tinzând spre centralizare s'a întors contra individualismului nefiind de loc dispus să susțină bariera căminului între el și cetățenii de cari voia să dispună direct.

Dar dacă familia a fost atât de atacată în acele timpuri și-a găsit totuși apărătorii ei energici. Părtinitorul cel mai de seamă a fost creștinismul care, neîncetând a o declara instituție divină, a căutat să cultive pe

SCRISOARE DE DRAGOSTE

de C. PĂRLEA

Acum,

când am ajuns atât de departe de voi și de toți care mi-ați turnat în inimă dragostea și cu
[care colindam prin miriști
îți scriu de undeva și nu știu dacă slova mea iar
va sosi pe tărâmul de dincolo, prin holde și
[liniști.

Să porți
amintirea ei albă și dragostea mea cea dintâi
s'o cânti împreună cu copii triști și desculți,
ca bătrânii îngălbeniți de ani și roși de dureri,
cu toamnele vestede și plânse de eri,
cu suvițele toate din glasul tău de argint...

Aici, în lumea aceasta au adormit toate de
[mult
și-aș vrea cântecul tău de altădată din nou
[să-lascult,
să-l prind din negură și să-l întorc lângă
[sufletul meu,

să-l colind prin inimă și să-lascult mereu.
Atât de departe de tine
îmi făuresc din firele veacului alte dureri,
îmi stihui din slovele 'ntoarse alte nădejdi
[curate
să le cânte primăvara vreodată pela margini
[de sate...

pământ înaltele aspirații ale „familiei sfinte.“ Chiar între somități s'au găsit unii cari au considerat familia ca un element de civilizație. Intre timp un ajutor neașteptat a primit familia și din partea legislatorilor, cari n'au lăsat ca ea să fie coborâtă de pe treapta la care se ridicase. Legislatorii aparținând exclusiv sexului bărbătesc, n'au văzut cu oarecare neliniște că, în urma desagregării familiei, femeia emancipată le va scăpa din mână. În alcătuirea ei, familia permitea bărbatului să exercite asupra femeii o oarecare tutelă relativă, dându-i totodată și o protecție permanentă. Până azi o inferioritate juridică a femeii, era indispensabilă unei bune formări a familiei. Aceste două idei însă nu mai pot fi legate în mod fatal pe viitor.

**Atât de departe de tine și parcă a fost eri
când ploile toamnelor turnau versurile în
[poala ta
și cosițele tale blonde le culegeam din stele
[și lut,
le ascultam cântecul cum mama mă învăța să
[ascult
atunci, basmul copilării pe care nimeni nu-l
[mai cânta ...**

**Tu singură și blondă
ca altdată aș vrea să-mi trimiți aceeaș
[scrisoare
și dincolo, când îți vei aminti de poetul care
[moare
să păstrezi pentru aducerea amintenumai zim-
[betul tău suav de Giocondă...**

**Aici primăvara te așteaptă iar
și poate că bine să o culegi și tu mai departe
Cum ne învăța, demult, învățătorul prin carte...
Aici primăvara îmi sapă durerea în jar ...**

**Draga mea fată
Te așteaptă, sus, holdele să le hoinărim îm-
[preună,
Departe să nu ne stee nimeni, cu moartea de
[mână ...**

**Te așteaptă, departe,
Aceaș dragoste care a fost sărutată
Pe drumul nimănui, undeva, în toamna cu
[moarte ...**

Acest tablou al timpurilor dinaintea războiului mondial n'ar fi exact dacă n'am preciza că ideea familiei era departe să dispară, fiindcă a avut rădăcini prea adânci și a adus în toate clasele sociale roade prea frumoase. Ca factor social, familia, se credea mai puțin puternic decum era. Aceasta s'a dovedit apoi în momentul izbucnirii războiului. Abia atunci s'a afirmat vitalitatea familiei. O neliniște măreață a răscolită în momentul încetării intimității căminului conjugal. Intre cei de pe front și cei rămași acasă, legăturile s'au făcut mult mai strânse, o tandreță de cele mai multe ori ignorată până atunci, m'ăgulea, în fundul tranșelor, inima soldatului. Pentru cei răniți, gândul la familie, unde erau deplânși, aducea o mângâie re chiar și în cel mai cumplit chin. Iar copiii plăpânzi și anemici din acele vremuri, atunci când tatăl lor îi îmbrățișa cu o privire tristă de sub casca militară, simțiau adânc ce speranță se leagă de ei. Copiii de atunci erau sământa menită să zădărnicească peirea familiei și din cauza lor printre grijile de după războiu, familia a început să se renască și să se trezească din letargia ei.

Pe primul plan al preocupărilor de după războiu a ajuns copilul. Esind din sânul unei familii defectuoase și intrând în societate o continua pe aceasta cu tendinți greșite. Era firesc ca societatea să acționeze acolo unde familia sleită nu mai era în stare să ajute. Societatea de după război a scos familia și copilul din nenăsarea în care erau și cu care amenințau echilibrul întregii omeniri. Negreșit lumea actuală nu e lipsită de caractere foarte oțelite. Avem mulți oameni de seamă. însă suntem de parte de a avea suficienți. De atâteori conducători iluștri, sociologi eminenti, de acord cu opinia publică, se plâng de o nehotărâre generală, de o neîncredere în puterile proprii care adeseori paralizază și cele mai frumoase inițiative. Oamenii inteligenți nu ne lipsec. **Avem însă o criză de caractere ferme de „oameni întregi“.** Aceste slăbiciuni trecătoare se datoresc generațiilor de copii crescuți într'o familie defectuoasă, fără nici un ideal. Cu toate acestea azi, din orice parte se cercetează viitorul, orce gânduri sunt comentate, ideea familiei este pe primul plan. Lumea a început să preaslăvească familia să o considere necesară din nou. Această redesteptare a fost simțită în special la aceeași clasă de muncitori pe care reprezițiunea transformărilor economice și sociale o îndepărtase pen-

tru un moment, fără vina lor, de viață familială cu care se obișnuise secole de-a rândul. Familia e așezată azi în rândul instituțiilor demne de venerat și i-se recunoaște marea necesitate, care răspunde la o recerință profundă a popoarelor. Aceasta este aproape unica chestiune asupra căreia oportunități toată lumea civilizată a căzut de acord. Și așa familia și copilul s'au întâlnit pe culmile preocupărilor omenesti.

Cercetând familia, cred că am putea spune că, în fond, ea își găsește rostul în copil. Sigur, exită căsnicii fără copii, bine încheiate, dar cu cât ele sunt mai fericite, cu atât se regretă mai mult de a nu putea obține o consacrare a tendințelor mutuale, copilul. Copilul aduce în căsnicie o legătură nouă și pe lângă toate neînțelegerile existente o mamă și un tată nu se pot despărți nici odată în mod definitiv, căci grija pe care o poartă pentru viitorul copilului comun îi unește pe vecie. Două vieți se contopesc în el și copilul simte acest lucru, de aceea e așa de nefericit la divorțul părinților. Copiii își dau seama în mod instintiv de rolul pe care îl dețin în familie, de aici vin apoi micile lor îndrăsneli și capricii nevinovate. Față de datorile copiilor către părinți, impuse prin legile sfinte, obligația și răspunderea părinților e cu mult mai mare. S'ar putea spune chiar că libertatea părinților este limitată prin ceea ce datorează copiilor lor. Această sarcină, în timpul exercitării ei, dă părinților o cinste în proporție cu greutatea întâmpinate la fel ca în orânduiala publică unde o funcțiune e mai importantă pe măsura în care se întind sferile responsabilității de care ea e legată. Copilul îmbracă pe mamă și pe tatăl său cu o demnitate sfântă în fața căreia atât legile naturii cât și cele divine se apleacă.

Ne întrebăm adeseori: care trebuie să se simtă mai îndatorat, părintele sau copilul? Dela naștere copilul aduce în cămin o bucurie așa de perfectă încât mama uită în mod generos suferințele facerii. Ii trec oare cuiva prin gând să facă reproșuri micului călător nevinovat și plâpând? Copilul aduce prima bucurie dar și prima grijă. Avem un obicei rău de a ne plânge în contra vieții. În realitate nu ne plângem în contra existenței ci în contra tuturor acelor cari o complică, o întunecă ori o periclitează. Faptul de a trăi, de a simți viața în noi, este cea mai mare fericire pe acest pământ. Adevărata durere, nereparabilă, este de a ne vedea răpus înain-

te de vreme, pe acela care ne este drag. Nu e om sănătos și normal care nu preferă viața față de neant. Și dacă părinții sunt primii obligați pentru marea bucurie pe care o încearcă la nașterea unui copil, copiii la rândul lor sunt stăpâniți de o recunoștință față de acei cărora le datorează viața.

Una din primele sarcini cari cad asupra părintelui, este de a face pe intermediarul între viață și copil. Părintele însă trebuie să se ferească de a da copilului o interpretare preconcepțată despre viață. Copilul nu e o ceară moale, care trebuie să fie modelată din exterior, el se desvoltă prin mijloacele unei energii interioare. Aceste energii trebuiesc menajate, protejate și arbitrate și nicidecum îngrădindu-li-se comunicările cu lumea exterioară în care copilul trebuie să se integreze. Asta este una dintre cele mai grele atribuțiuni ale părintelui. Fără doar și poate că primele lovituri primite din exterior riscă să fie prea brutale pentru copil. De aceea înțelepciunea veacurilor a plasat familia între copil și societate. Totuși colaborarea influențelor exterioare se arată necesară. Ele sunt pentru suflet ceea ce este hrana pentru corp. Nici cantitatea și nici calitatea nu lasă copilul indiferent. Lingușirile excesive, ușurințele prea mari, desvoltă egoismul, severitatea oțelește caracterul. Prea mare nevoie nu e nici de unul nici de altul. Iubirea e călăuză sigură în viață și prin ea se naște încrederea în copil. Datorită iubirii intențiile bune ale copilului sunt ghicite, iar greșelile sunt iertate. Dacă părintele a dat copilului viață, trebuie să-l facă să o și iubească, de aceea drumul vieții, trebuie să înceapă cu fericirea. Așa, indiferent ce i se va întâmpla mai târziu, el rămâne cu prima impresie că fericirea e posibilă. Cu un cuvânt copilăria trebuie să fie timpul în care se fac provizii de fericire. Acest lucru nu e prea ușor, dar cea mai mică bucurie gustată în copilărie, precum și durerile cari pentru cei mari par neînsemnate se reliează cu o tărie de necrezut între reminescentele copilăriei. Din fericire se naște forță, iar din forță indulgență față de semenii noștri și cutezanță față de destin. Desigur asta nu înseamnă că în nefericire nu se pot forma suflete mari, oameni de remarcat. Pe acei puțini cari au reușit în viață, în ciuda condițiilor rele și dezavantajoase, îi vedem; pe acei cari ar fi putut răzbi având împrejurări mai prielnice nu-i știe nimeni. Nu se poate nega că, încercarea suferințelor călește unele caractere și totuși

toți pedagogii sunt de acord că copilăria trebuie să fie cât mai luminoasă.

Din păcate chiar azi în secolul nostru, când civilizația înaintază cu pași gigantici, mizeria e mare, mai ales la periferiile orașelor. În vetrele fără lumină micul vlăstar se ofilește fără soare și iubire. Adevărat că un mare curent umanitarist n'a întârziat să răsbundă acestor dureri și neajunsuri. Acum intervine necesitatea leagănelor, azilurilor și patronajelor pentru copii, unde se năzuiește să domnească o atmosferă familială. Sunt copii cu miile cari suferă de foame și frig și de lipsă de iubire, cărora inimile caritabile trebuie să le vină în ajutor. Ceeace nu pot suporta copiii este indiferența. Trebuie să recunoaștem că societatea de azi a înțeles acest lucru pe deplin. Instituțiile de caritate nu au însă valoarea reală numai dacă ele evocă familia. Acțiunile caritative redau viața familială posibilă și agreabilă la sute

și sute de persoane cari și-au pierdut încrederea în familie dar care tânjesc de dorul ei. Dar o atmosferă familială nu se desvoltă ori unde și ori cum. Unei familii îi trebuie acel „la ei acasă“ și acest lucru prea des lipsește. Pe nedrept se învinuiește un părinte, că nu se întoarce la timp acasă dela lucru și fuge de unica lui cameră morocănoasă, unde trăește cu familia lui numeroasă în neagră mizerie. Nici unui om de rând nu-i ajunge numai un culcuș, unde să doarmă. Ii trebuie un colț prietenos, unde să-și petreacă timpul liber, ca să dispară obiceiul de a pleca de acasă când n'are nici un lucru. Din fericire în timpul din urmă chiar casele muncitorilor încep parcă să corespundă acestei concepții. Prosperarea familiei să nu se uite e condiționată de cămin și în jurul lui se desvoltă viitorul cel mai potrivit firii omenesti care la rândul lui duce la pacea socială atât de trâmbițată și de subminată.

SINGURĂTATE

de ION TOLESCU VĂLENI

Când lin adie nopțile cu stele,
simți tu cum își apleacă fruntea 'n zare
trecutul ca o salcie plângătoare
pe iezerul însingurării mele ?

Auzi tu clipele înseilate lângă tine
în clinchetele razelor de lună
la glesna albă a visului cum sună
ca un șirag de lacrimi cristaline ?

O! totu-i șters... Sufletul meu de-atunci
s'a stins pe ape fără de hotar...
ca un catarg sub cerul solitar...
ca un amurg însângerat prin lunci.

Ce vânt l-a dus? Azi singur ca un graur
cu ochii rătăciți în depărtări
nu știu decât să 'ngenunchiez la zări
și dorul să mi-l cos cu stih de aur!

AMIAZĂ PE SOMES

de D. HINOVEANU

Să vezi cum trec pe sălcii umbre lungi de nori,
Cum leagănă miresme vântul pe viori
De ape obosite ce-au uitat să scalde
Copii visând la soare pe nisipuri calde.

Și-adună valeduh de câmp în maluri
Și'n vâlvătai albastre cad călduri în valuri,
Aduce somnu 'n gene zări în ton mai stâns,
Și ceru-l simți 'n iarbă naltă cântec plâns.

Un pâlc de vrăbii stă pe jos în soare
Și-așteaptă-un șgomot cât de mic să sboare
Și-un plop ar vrea din liniște să plece
Pe-o altă vale cu un vad mai rece.

Atâta pace simte ochiu 'n zare
De par'că totul zace în uitare!
Doar baciul Gheorghe, luând ceva de-amiază,
Privește lung spre Someș și veghează.

FOLKLOR

Vers de iertăciunye lui Ioan Pop a lui Berdes

Cules dela fie iertatul poet țăran Tite Gheorghe

de **TIUS BILȚIU**

O jelnică adunare
C(e)-ați vinyit l(a) a mea 'ngropare
Iată, tăți putyeți vigye
Lumea 'ceasta c(e)ă plătje.

N'are nyime ce să 'ncregye
Ca d(o)ar e tânăr șā vegye
Pentruc' a morții sāgeată
Și spre el estye 'ndreptată.

Eu vă dzâc tare cu jelye
C'au trecut dzălele mele
Ca șā nyeștye floricele
In care pui c(o)asa 'n ielye.

Eu cugetam să trăiesc
In dzălye să 'nbătrânyesc
Dar azi tânăr și 'n putyere
Trebue gyin lume a mere.

Nyici un an nu s'a 'mplinit
Gye când m'am căsătorit
Ștyiu c'am trăit num' o lună
Cu nyevasta gyimpreună.

După minye n'au rămas
In lume nyici un urmaș
In dzăua gye Sântyon
M(o)arty(e)a nu mny-a dat pardon.

Apoi dzâc lume rămas
Astăz(i) când mărg șā tye las
Rămâi lume cu mult binye
Că astăz(i) mă duc gyin tyinye.

Rămâi lume cui iestyi dată
Mie nu mny(i)ai fost lăsată
Ca eu să trăiesc în tyinye
Șā să-mi șhie o țără binye.

Acum când mă duc gy(e) acasă
Iti dzâc scumpa mny(e)a nyevastă
Tyingye-t(i) mâna șā mă iartă
Ca o s(o)ățā agyevărată.

Gye celye ce ți-am greșit
Mă iartă gyesăvârșit.
Că eu vă dzâc ziuă bună
Cu mămuchi gyimpreună.

Mamă dragă șā iubită
După minye rău scărbită

Tye rog nu tye supăra
Dumnyedzău o vrut așa.

Acum rămâi sângure(a)
Sâ mai mult nu mi vigye(a)
Că mă duce m(o)arty(e)a re(a)
Astăzi tuma 'n dzăua me(a).

S(o)ățā dragă șā iubită
După minye rău scărbită
Șā cu mama gyimpreună
Vă dzâc sănătate bună.

Șā vă rog nu vă sfăgyi(i)
Ce în pac(e)ă să trăiți
Șā gye t(o)atye vă iertați
Ca creștyinyi agyevărați.

Șā acum la gyespărtăre
Vă rog mă iertați pă minye
Gye celye c(e)ă v'am greșit
Până cu voi am trăit.

Vezi mămucă, mama m(e)a
Cum rămâi gye sângure(a)
Dacă voi nu v'ați unyit
Șā binye să și trăit.

Voi ați și mai fericitye
Sâ n'ati și așe(a) scărbitye
Da-i rău unqye nu-i unyire
Că nu-i nyici o fericire.

Socrule, s(o)acră, cumnați
C(e)ă v'am greșit mă iertați
Untyi, mătuși șā veri șā vere
T(o)atye ny(e)amurilye melye.

Stați cu tăți lângă sălaș
Șā ce v'am greșit iertați
Că 'n viața omeny(e)ască
Nu e om să nu greș(e)ască.

Stați cu tăți lângă sălaș
Șā gyin otyi lacrămi vārșați
Lacrămi șhierbinți ca șā focu
Dac' așa mny-i-a fost norocu.

Dar dzâc(e)ăți gyin inymoară
Să-mi hie țărna uș(o)ară
Sā dzăceți în multă setye
Ca Dumnyedzău să mă iertye.

INCREȘTĂRI

Din zariștea gândurilor

Cerșetor de suflete

Dacă cerul mi-ar îngădui să trăiesc puritan sub imensitatea sinelie a atotputerniciei sale aș deveni, fără îndoială cerșetor de suflete... Un cerșetor desgolit de tot conținutul uman, de toată sgura puținului lut din noi.

Viează în inimile noastre o continuă dorință purificatoare. Este chemar a din adânc spre transcendență. O tendință de sublimare. Sânt multe suflete care bat în ritm de frumusețe înseilată din lumini stelare și beteli arginții de visuri. Serii de inimi pătrunse de sfântul miracol al elevării, caută izbăvire spre țării.

Dar această trecere în domeniul metafizice cere o ambianță de suflete pure.

Aș vrea să fiu un cerșetor. Un cerșetor de astfel de suflete. Da... aș cerși suflete bune, imaculate, desghiocate de miasme.

Viața mi se pare o împietate adusă sufletului. Vieța încătușată de trup e în contradicție cu spiritul. Sufletul își are trăirea sa. Și această trăire nu merge concomitent cu cea a pământului din noi. Moartea nu înseamnă nimic, atâta timp cât sufletul trăește... Dar sufletul poate muri și el. Ceea ce rămâne din el este doar fața dumnezeiește creațiuni. Restul se nimicește, atunci când viața brută l-a strivit prin neatentie.

Sânt clipe când ai nevoie de suflet. Te descătușezi de icoana propriilor tal visuri. Plutești în vacuitatea liniștei de culmi. Vieța din tine s'a scurs spre pământ. Simți marea trăire a esenței de purificare. Dar nervul humei te mai ține legat de-un fir al pământestei neputinți. În clipa aceea vezi tragedia existenței tale larvare. E momentul suprem al ochiului de gând ațintit spre Dumnezeu Cerșești suflet, scânteie divină.

Uneori cerul nu te vrea. Trebuie să-l implori, să prinzi nemărginirile în furturile gândului tău.

Substanța transfigurării acumulează suflete multe, bogate... Astfel de suflete vreau să cerșesc.

Imi va da oare cineva sufletul? Cërșesc suflete spre a mă putea înălța pe culmi...

Dacă cerul mi-ar permite, n'aș înceta un moment să fiu cerșetor, până la pura transfigurare.

Casa Scriitorilor Români

A răsărit în sfârșit și soarele, pentru purtătorii condeiiului întraripat. Exemplele de elită ale unei națiuni nu vor avea de-acum înaintea de îndurat calvarul unei bătrâneți prea timpurii ivite pe la tâmplele oboșite.

Scriitorul român e considerat și el „om“ și deci e supus aceluiași legi firești ale traiului. Până acum stăruia încă mentalitatea bolnavă că cei ce-și macină gândurile în scăpărări de frumuseți eterne, așternute de câmpul alb al hârtiei, sânt oameni „fără căpătâiu“, oameni ce nu merită ajutorul nici al celui din urmă sinecurist și afacerist politician din timpii erei apuse. Era o sfidare a bunului simț ca toți cocoțații câștigurilor veroase să stropească prin noroiul trupitudinii lor, pe cei ce ridicau imunri de osanele, frumuseța perpetuă a graiului și țării.

Iată că astăzi M. Sa. Regele, Ctitorul de Tara nouă, a înfăptuit prin râvna dlui ministru M. Ralea, profesor emerit și scriitor recunoscut, gândul cel bun al deschiderii unui drum de liniște lumească aceluia care și-au frământat duhul o vieță întreagă pentru cel mai scump tezaur al unui neam: cultura.

Casa Scriitorilor Români a luat ființă. Legea prevede categoric condițiile de pensionare ale breslașilor făuritori de aur de gând. Este o adâncă înțelegere și o fixare definitivă a rolului scriitorilor, în cadrele acestui stat în continuă prosperare.

Scriitorii au dreptul la o viață lipsită de privațiuni, așa cum de altfel duc mulți inoportuni, a căror unică valoare e doar goliciunea sufletească.

Rămâne numai să se încadreze definitiv scriitorul, în funcțiile de elită ale neamului, pentruca în acest chip să fie rezolvată cea mai mare și cea mai superioară problemă de cultură a unei țări.

OCTAVIAN RULEANU

Scurt istoric asupra presei

Origina presei este foarte veche, ea existând și la popoarele din antichitate: Greci și Romani. De fapt coincide cu începutul descoperirii semnelor pentru scris; însă forma în care se manifesta pe atunci era cu totul rudimentară. Romanii întrebuintau ca ziare „**acta diurna**” și „**acta publica**” care erau un fel de afise scrise pe papirus sau pergament, ce se afisau în „Forum”, pentru a fi cercetate de plebe. În evulmediu călugării mănăstirilor imprimau cărți cu caracter religios, folosind ca procedeu de imprimare xilografia, ce consta din săparea literelor în lemn, artă împrumutată de la Chinezi. Ceiace a deosebit timpurile vechi de cele moderne în materie de presă, a fost faptul descoperirii presei metalice de către Gutenberg, la anul 1440. Ingenioasa invenție a fost cu timpul modificată și perfecționată ca să poată fi întrebuintată mai cu ușurință la cerințele noi și multile ce se iveau din ce în ce, mai cu seamă în urma căderii Constantinopolului sub turci, fapt consumat la 1453.

Marile foloase pe care le-a adus omenirii mașina de imprimat sunt cunoscute. Gratie ei s'a putut răspândi cultura în mase și s'a reușit să se ridice nivelul intelectual al societății.

Reformatori sociali ca: Montesquieu, J. J. Rousseau, Jan Loke și alții, profită de binefacerile presei și pun la dispoziția tuturor noile lor concepțiuni referitoare la organizația de stat, la baza căroră găsim respectul libertăților individuale și respectul dreptului de proprietate, culminând prin revoluția franceză din 1789.

În vremile antichității cât și în evulme-

diu, reglementarea regimului de funcționare a presei, a fost făcut de clasa patriciană și sacerdotală cu restricțiuni destul de rigide în ceiace privește respectarea moralei precum și a acțiunilor membrilor clasei conducătoare. Triumful drepturilor și libertăților individuale a fost pentru prima oară concretizat oficial în declarația de independență a Americii, făcută la Filadelfia în 1776, iar a doua oară în Europa cu ocazia „Declarațiunii dreptului omului și ale cetățeanului”, votată de Adunarea Constituantă din August 1789 la Paris, în urma marelui revoluționar francez. De la această dată fiecare cetățean are dreptul de liberă comunicare a gândirei și opiniilor, fie prin grai, fie prin presă. După anul 1789, libertatea presei a fost recunoscută oficial și reglementată prin legiuiri cu principii democratice pe cari statele întelegătoare ale spiritului vremii, au căutat să le impună, năvălind aproape de vremea noastră, rămânând că acei ce vor abuza fie prin scris, fie prin cionărtirea libertății absolute a scrisului, să fie trasi la răspundere conform regulilor stabilite de legiuirile penale.

Deși **ziaristica românească începe în anul 1828**, totuși existând în țară tipografia încă de ne vremea lui Matei Basarab (1632) și Vasile Lunu (1633), Domnitorii Țărilor din epoca fanariotă, temându-se de curentele sociale ce se iveau la orizontul apusului, pentru a împiedica cultivarea și dezvoltarea ideilor naționale, de comun acord cu capii bisericicii, au luat diferite măsuri pentru a nu se răspândi prin presă nici o publicațiune în care să se discute probleme în legătură cu existența și organizația statului din acel timp.

Istoria citează măsură luată de domnitorul **Mihail Constantin Sutu la anul 1784**, când dă un „**nitic domnesc**” către Mitropolit, prin care ordonă ca atât în București cât și în provincie „tipografii să nu cuteze a da în tipar nici un fel de scrisoare sau hârtie fără ca mai întâi să obțină aprobarea domnului”. O asemenea măsură poate fi considerată în toată plenitudinea cuvântului, ca o

cenzură. În timpul ocupației rusești (1828—1834) din Moldova, generalul rus, întrebând Divanul boierilor despre regulile după care se pedepsează delictele de presă, a primit răspuns că presa a fost tot timpul liberă și n'a fost supusă la alte restricțiuni, decât acelea de a respecta principiile religiei și moralei.

Primul ziar cotidian a fost fondat în anul 1828 de Ion Heliade Rădulescu, botezându-l „**Curierul Românesc**“, iar la un interval foarte scurt, în același an, **Gh. Asachi**, la Iași, înființează cea dintâi gazetă a Moldovei: „**Albina Românească**“. Literelor care serveau la imprimat erau cele chirilice, iar ca fond se propagau marile idei de libertate, egalitate și respectarea dreptului de proprietate.

Ulterior se mai tundează și alte reviste și jurnale, în care o serie de tineri, în frunte cu Mihail Kogălniceanu, încălziți de ideile democratice ale școlilor din apus, încep să publice lucrări și articole care aveau de scop deșteptarea poporului pentru susținerea drepturilor și emanciparea din situația în care se afla. Revoluția din 1848 a avut grele repercusiuni asupra presei. Multe ziare au fost suspendate iar gazetarii ce le scriau au fost arestați și exilați. Aceasta fiindcă se constata că presa contribuise într-o largă măsură la răsturnarea regimului. **Sub împilarea și la discreția autorităților, presa a funcționat în Moldova, până la 1856**, când Grigore Ghica a căutat să reglementeze regimul presei printr-o lege la baza căreia găsim deasemenea măsuri de ordin preventiv. Jurnalul acesta îl duce până în vremea unirii Principatelor, când i s'a lăsat întreaga libertate. Totul a fost însă de scurtă durată, că după câțva timp, prin Ordonanța Domnească No. 411 din 2 Oct. 1859, s'au luat alte restricțiuni și mai crâncene cari încetează odată cu detronarea domnitorului Cuza. În timpul cât a fost Locotenentă Domnească (11 Februarie—10 Mai 1866) presa capătă toată libertate de acțiune.

Guvernul din timpul Locotenenței desființează Decretul din 1864, prin care presa fusese eminentement suprimată și dă dispozițiuni ca toți condamnații în materie de presă să fie eliberați pe baza noului Decret No. 170 din 14 Febr. 1866, rămânând clar că nici cenzura, nici o altă măsură preventivă nu se poate aplica oricărei publicații, ne-fiind pusă sub regimul avertismentelor.

Evidențe

Sătmarul e, în linie dreaptă, doar la vreo 3—4 km. de granița acelor ce, nutrind gândiri revanșarde, nu încetează a amenința, a unelti și a spera. Prin situația lui marginase și datorită evenimentelor petrecute în ultimul timp, lumea — acea căzută pradă afluenții zvonurilor — neobișnuită cu mișcări de trupe și alte măsuri de rigoare, a cam căzut pe gânduri. Putem afirma chiar, cu conștiința împăcată, că populația civilă și mai cu seamă cea feminină — mai înclinată a se sesiza de șoapte — a trecut, de data aceasta cu... bine, peste un val de serioase îngrijorări.

Cei îndepărtați însă de realități, seduși de imaginația înfierbântată a unor colpoltori interesați, s'au alarmat de prisos și-au contribuit, fără vrere, la alimentarea unei adevărate panici.

Noi, în mijlocul tuturor „frământărilor“ și'n așteptarea invitației pentru a contribui la apărarea unui drept al nostru, ni-am văzut liniștiți de treburi — dovadă apariția regulată a revistei — convinsi că suntem la noi acasă unde avem un rost pentru a ne îndeplini o datorie.

Astăzi lucrurile **par** a se mai fi liniștit. În orice caz, lumea după ce a trecut peste o durdură, — e resemnată: o fi ce-o vrea Dumnezeu!

Cei ce-au fost chemați și-acei ce-au auzit numai e'ar fi vorba să fie chemați, s'au prezentat, acolo unde-si stiau locul, grăbiți și cu o suprinzătoare însufletire. Insufletirea a fost cu atât mai mare, cu cât rândurile acelor ce plecau, plecau depe treptele cele mai de jos ale acestei societăți. Acolo a fost adevăratul entusiasm, acolo ni-e adevărata noastră nădeide. Așa a fost întotdeauna, așa s'a verificat a fi și de data aceasta. Mai cu seamă de data aceasta.

Căci soldatul român s'a confundat întotdeauna cu țăranul român, iar țăranul român ni-a fost în trecut și ne este cu atât mai mult azi forța regeneratoare, garanția însușirilor și a rostului nostru în acest colț de lume.

În fața oricăror tulburări animate de gândiri revanșarde, ispititoare, vom flutura simbolică opincă românească.

DĂRI DE SEAMĂ

CĂRI

Charles Morgan — SPARKENBROKE — roman editura Națională Ciornei, — traducere de Ana Costin.

Cei ce au citit Fântâna, cei ce au înțeles-o și și mai aduc aminte de ea, de adâncimea și frumusețea problemei dezvoltată acolo, nu se poate să nu se apropie cu încredere, cu înțelegere și cu neastâmpărată curiozitate de noua operă a lui Morgan — **Sparkenbroke** —, operă în care pare că se continuă, de data aceasta însă mai concis și mai neobișnuit, aceeași temă: iubirea, moartea și arta. Numai că, povestirea din **Sparkenbroke**, se desfășoară acum în jurul unui singur personaj — Piers Sparkenbroke — personajul de viață mobilă engleză prin intermediul căruia autorul justifică, caută să justifice, originea viața, creațiile și moartea geniului.

Lucrarea va părea neobișnuită cititorului comod, deprins cu lecturi comune, ușoare, distractive, deși subiectul îmbietor prin însăși curiozitatea, prin fantasticalul lui, e prezintat — în traducere — într-un stil limpede, curgător și atractiv.

Cu toate că se așează pe un plan de înalte preocupări, nelăcesibil oricui, **Sparkenbroke** e o scriere care amtrenează și obsedează pe oricine, arătându-se și dovedindu-se fiecărui lector ca o lucrare cu de săvârșire instructivă. În felul ei, prin problema dezvoltată, aceea a geniului, se consacră ca o lucrare unică și de înaltă creație literară.

Dealtfel însăși personalitatea autorului e o garanție foarte serioasă despre valoarea și calitatea lucrării.

George Mihail Zamfirescu — CÂNTECUL DESTINELOR — roman editura Națională Ciornei.

Despre creațiile acestui scriitor, cunoscut multor sătmăreni depe timpul când se căsăia cu viața alături de ei, printre ei, ni-am mai ocupat cu ocazia apariției altor

scrieri. Am vorbit, atunci, și despre posibilitățile lui, posibilități pe cari mulți dintre acei ce l-au cunoscut și-au stat de vorbă cu dânsul, i le întrezărise încă de pe acea vreme. Azi însă, prin **Cântecul Destinelor**, apropiindu-ne de culmea pe care l-a împins și l-a așezat talentul robust și creator și unde esuștinut de roadele unei harnice munci, îl găsim „poposind între anotimpuri“ după ce a stat de vorbă cu Profirița, Fane, Doda, Ciprică, Sterică, Surdul și alți eroi pe cari cititorul, care l-a urmărit scrierile de până acum, i-a putut întâlni și în **Bariera**, **Majdanul cu dragoste** ori **Sfânta mare nerusinare**.

Cântecul Destinelor, întregind lucrările amănite începute cu **Bariera**, continuă a ne înfățișa sincer, impresionant și cu multă abilitate, viața periferică a Bucureștiului în complexitatea ei. E până acum, în această privință, una dintre cele mai complete și mai fermecătoare scrieri. Lectorul se va amuza și îndușoșă pe rând de farmecul vieții aceleia pe riferice și simple, neobișnuită cu conveniențele fătarnice, viață pe care, se pare, autorul a trăit-o, o cunoaște perfect și o știe reda cu un deosebit talent.

Cântecul Destinelor după cum am amintit e o continuare a unei lucrări de ciclu. Cu toate acestea își păstrează o independență care va satisface pe orice cititor ce n'a urmărit și celelalte scrieri de până la dânsa.

Mircea Eliade — NUNTA IN CER — roman, editura Cugetarea.

Cunoaștem toată opera de până acum a acestui erudit, talentat dar nedreptățit scriitor. Specificul gândurilor lui ni-a captivat dela prima lucrare — **Isabel și apele diavolului** — și de ce n'am spune-o, stărnindu-ne un sentiment de sincer atașament și de înaltă considerație. Ni l-am apropiat petru a-l socoti scriitorul preferat.

torul preferat.

Mircea Eliade lasă să se întredă în scrierile lui atâtea posibilități intelectuale atâtea desăvârșit spirit de observație, atâtea finețe psihologică, atâtea control al situațiilor și atâtea originalitate, încât cu greu amțimem c'ar putea să se prezinte vreodată publicului, așa cum „scapă“ foarte mulți alți scriitori de ai noștri, cu vreo lucrare slabă. Că vreo scriere i-ar putea fi judecată de „critică“ și categorisită drept slabă, se prea poate. Suntem convinși însă că, în acel caz, nu scrierea ar fi slabă ci înțelegerea ei n'ar fi temeinică, admitând că la mijloc n'a fost nici patimă și nici invidie „profesională“. Fîndcă, și aci e curios, autorul, **Injoacerei din rai**, a **Huliganilor**, a lui **Maytrei**, a **Șarpe**, lui și a. își face impresia că scrie pentru un anumit lector. Pentru lectorul cu pricepere și cu preocupări literare. Parcă nu l-ar interesa faptul că marea majoritate a lectorilor — dintre cei cinci mii câți se zice că i avem pentru astfel de „chestii“ — au o mentalitate comună și că li-ar conveni lucrări mai apropiate de viața comună cunoscută lor. Cu toate acestea convenim că nu există cititor care să nu savureze o scriere semnată Mircea Eliade. O savurează toți însă nu oricine o pătrunde așa cum trebuie, așa cum o concepuțo autorul. Se delectează fiecare în măsura în care a gustat superficialității înconjurătoare ce par a se asemana lucrării. Insfârșit, meritorie și caracteristică lucrărilor acestui autor, e aceea de a fi scrise **corect ortografic**, lucru ce la cei mai celebri scriitori ai noștri null întâlnim.

Gânditori și scriitori ca **Mircea Eliade** ar trebui să se bucure, în această țară, de alt tratament, de altă protecție. Numai că „la noi oamenii încă n'au învățat cum să vorbescă și cum să se poarte cu un scriitor. Il confundă în totdeauna cu autorul cărților sale și l'chinuie“

fiecare după cum îl înțelege, după cum îl duce capul.

Revenind la scriere, **Nuntă în cer**, e o duioasă povestire închinată iubirei, dragostei, iubirei aceleia răvnite, așteptate și neînțelese, dragostei aceleia miraculoase cu care un om nu se întâlnește decât o singură dată în viață. Eroii ei, doi prieteni, Mavrodin și Hasnaș, își povestesc profunzimea, zguduitorul lor dragoste pentru Ilcana — Lena, una și aceeași femeie, curioasă și neînțeleasă, pentru amândoi.

Ilcana, se spovedește Mavrodin, se născuse numai și numai pentru mine. Am avut atunci revelația adevăratului înțeles al strigățului: **a mea — al meu!** Posesiunea, cât ar fi ea de perfectă, nu înseamnă aproape nimic. Cel care a spus: amorul e o chestiune de epidermă — se referea, fără îndoielă, la aceste cunoașteri inferioare ale trupului, la faptul că o posesiune e posibilă numai în anumite condițiuni fizice și pentru a numite exemplare umane. Dar trupul poate releva mai mult. Dăncolo de voluptate, dăncolo de rut, este cu puțință o regăsire desăvârșită în îmbrățișare, ca și cum ai cuprinde — pentru înțaiia oară — o altă parte din ține care te „încheie“, te completează, revelându-ți altă experiență a lumii, îmbogățită cu alte, noi dimensiuni“...

Lena — mărturisește **Hasnaș** în așteptarea colonelului pentru vânzătoarea de porumbei — „îmi era necesară, indispensabilă. Încă mai ca aerul, ca apa, ca lumina. Mă exprim de sigur foarte prost, dar așa era. Nu puteam fără prezența ei, și totuși, îndată ce mă aflam prea mult alături de ea, simțeam o poartă năpraznică să mă liberez, să o chinui, să o insult. De cele mai multe ori izbuteam să mă controlez. Când mă întorceam lângă ea, mă țineam și mai îndrăgostit ca înainte, eram măgălit să o văd admirată, să ghicesc invidiia în ochii celorlalte femei...“ În prezența ei, eram în stare de orice. Iar fără ea, aș fi fost nefericit. Poate că nici nu era vorba de fericire sau nefericire: fără ea nu mă puteam închipui; nu mă puteam gândi la viitor decât împreună cu ea“...

Roman cu reale calități psihologice, **Nuntă în cer**, descoperă și im-

primă lectorului părți sensibile din însăși ființa lui, fapt ce-l face să urmărească cu emoție și atenție înțelegătoare frumoză și sublimă povestire.

*

N. F. Costenco — **ORE** — poeme; tipografia „Tiparul Moldovenesc“ Chișinău — Lei 75.

Poemele atât de simțite și de frumoase ale domnului **Costenco**, împărțite în **Ore, Charmion, Pământ natal** și **Stihuri** nu au mișcat, nu au desfășurat și nu au înălțat. Ca să vorbim cinstit, nu ne așteptăm la atâtă că nu a fost dat să întâlnim deși cu numele autorului eram deprinși.

Pentru frumusețea și îndemânarea versului, cităm din **Ore**:

Transplantare.

Mile inima dospită cu otravă
În mijlocul durerii omenești.
Ți-aș de o floare-amară și suavă,
Tu mamă ca să-i fii, tu să o crești.

S'o porți în leagăn, țupilus prin raze,
La umbra lumilor cu ochi senini.
S'o plimbi pe calde boturi de delfini
În liniștea cereștilor extaze.

Ea nu cunoaște pace, Țări toride
Cu agonii de cer pe roși flori
O cheamă, să'n floarească 'ntre surori.
În mine sângerează și se 'nchide.
sau pentru sprinteneală și Savoare
din **Charmion**:

Cântec

Un izvor râdea
Plin de ape reci.
Fericirea mea,
Așteptam să treci!

Ca 'ntr'un leagăn par
În priviri te port.
Un crâmpeiu de azur
Ți deschide cort.

Vis de vară, vis
Danțelat pe gând,
Cine te-a închis,
Vieată feciorind?

Părăiaș ușor
Fii ibovnic ei!
Iuțele-i picior
Sbor de porumbei.

Indemnăm lectorii noștri cu toată căldura și înțelegerea, să se apropie cu încredere de admirabilele versuri ale poetului **N. F. Costenco**.

*

Principesa Martha Bibescu — **KATIA** — roman, editura Socec.

Scriș de o principesă, deși legile țării noastre nu recunosc și nu admittă astfel de titluri decât familiei regale, de o principesă și scriitoare româncă, romanul de față apare în românește în... traducere. E o sfidare și o lipsă de bun simț ca un scriitor ori o scriitoare — cu blazon sau fără — să-și conceapă și să-și scrie operele în altă limbă în timp ce pozează în autoare sau autor român. În ce ne privește nu ne putem dumiri asupra rostului unor astfel de încurajate duplicități.

Cu toate acestea nu însemnează deloc că scrierea e lipsită de calități, deși, vorbind cinstit, suntem mai mult sub impresia însușirilor traducătoarei decât a autoarei.

Katia, titlul și subiectul lucrării, e o tinără fetiță de neam nobil rusesc și-i marea dragoste a unui țar — nu importă numele — al Rusiei. E dragostea aceea miraculoasă care expune pe îndrăgostit la toate riscurile dar care însăfârșit tot nu se poate realiza.

Tradusă — am fi fost tare satisfăcuți să-i facem lectura de-a dreptul în românește — cursiv corect și vioiu, **Katia**, roman scris de o scriitoare româncă însă tradus în românește, va antrena și ispiti pe cititor lăsându-i o bine conturată imagine a unui înduioșetor tablou.

*

Selvan Segarcea — **CÂNTECELE SCADATE ÎN SOARE** — poezii, colecția Adonis București — Lei 20

Autorul acestor cântece scâdăte... e atât de pătruns de valoare versurilor sale și-i atât de neincercător în posibilitățile altora de a-l înțelege încât nici nu cutezăm a spune vreo vorbă despre poeziile de față. Ni-l să nu-l supărăm și asta fiindcă noi nu avem nimic cu dsa. Face fiecare ce poate. Domnul Segarcea a comis și dlui câteva poezii pentru a-și justifica preocupările și tinerețea. Îl admirăm pentru curaj și-i mulțumim pentru că ni-l a trimis. La prima ocazie ne vom arăta înțelegerea.

CONST. GH. POPESCU

RĂBOJ

OCTAVIAN GOGA, cântărețul suferințelor românești ardelenesti, bardul care odinioară flutura versurile acelea atât de răscolitoare, de sublime și de înălțătoare, scrisese cu sânge și stropite cu lacrimi curate, veghia acum din eternitate, cu blândețe și seninătate asupra destinului acestui popor pentru demnitatea căruia s'a sbuciumat atâta.

Un an s'a scurs peste lespede ce-a operă mormântul aceluia ce-a fost **OCTAVIAN GOGA**. Un an s'a strecurat peste inima pleoapele și mâinile aceluia „în cartea istoriei poporului român, la capitolul demnității naționale, a întors o foaie pe care nimeni nu va cuteza să o mai întoarcă înapoi“.

A trecut un an de când **OCT. GOGA** și a închis ochii aceia mari și frumoși, albaștri ca și cerul, duioși-ca și versurile lui, blânzi și pururea iertători și totuși privirea lor parecă stă și-acum îndreptată asupra noastră.

OCTAVIAN GOGA n'a murit. El supraviețuiește și acum morții prin nemurirea în care, biruitor, întrase înainte ca țărina mormântului să-l fi acoperit pe vecie.

Viața lui a fost o luptă continuă pentru binele poporului său. În toate direcțiile a deschis orizonturi largi făurind noi idealuri. În lupta pentru Unire, el, a fost ecoul suferințelor noastre și a credinței vii în unitatea sufletului românesc. Iar după ce a contribuit din răpuzeri la îndeplinirea visurilor milenare s'a străduit să îndepărteze tot ce s'ar fi putut opune la desăvârșirea acelei mari opere, pecetluite cu sângele nostru.

Poate noi n'am putut descifra încă adâncul tâlc al vieții, al jertfei, și al morții lui; nu ne-am dat încă seama de imensitatea opereii, pe care a înfăptuit-o și ne-a lăsat-o moștenire.

Dar azi când opera lui e mai vie ca vreodată și când măreția ei așterne peste sufletele noastre, încleștate în frământare eroică, bucuria biruinței, să ascultăm marea și zguduitoarea lui chemare ce ne vine ca un mesajiu de dincolo de mormânt, ca un îndemn din groapa marelui dispărut ce se odihnește în cripta dela Ciucea: cu toții să ducem mai departe făclia nestinsă a marelui

său crez pe drumul jertfei și al biruinței ca, prin marile comandamente și lozinci ale prezentului, să conlucrăm la prosperarea țării.

MARIA A. DEMIAN

POETUL **ION ȚOLESCU VĂLENI**, va scoate încurând de sub tipar un volum de poezii, cu titlul sărbătorec: „Poemelor zărilor“. Am cetit multe din poemele acestui ciclu și mărturisim că ne-au entuziasmat. Plutește în lanul lor de slove, ca o mireasmă tare în dimineți câmpenești duhul proaspăt al tinereții. Imaginile puternice apar ca niște podoabe firești în sufletul unui ritm vioi și dătător de tonuri și emoții odihnitoare. Ne-a surprins la un poet tânăr simțul desăvârșit în alegerea cuvintelor care au cu adevărat o povară poetică. Așa ceva înseamnă mult, mai ales astăzi, când poezia este inundată de cuvinte care n'au decât o misiune practică în viață. Și ne bucurăm de aceasta. Pentru că poezia se simte rău în apropierea unor cuvinte banale sau fără muzicalitate, așa ca o Domniță, când de ziua onomastică, în semn de omagiu, i se aduce o felie de cozonac sau alte lucruri sațiabile, în loc de un buchet de flori sau alte nestemate.

D. HINOVEANU

CONTINUĂND ceea ce a inaugurat anul trecut, pentru prima dată în acest Sătmăr, **AFIRMAREA** va ține, **DUMINICĂ 4 IUNIE C.** înainte de masă, o nouă șezătoare literară închinată cinstirii cărții și slujitoarilor ei știuți.

10 MAI 1399 a fost pentru Sătmăreni un prilej de înălțare și de desăvârșită încredere. De înălțare față de-acei ce ne subminau și ne atătau bănuind-ne a fi nepregătiți și de desăvârșită încredere în noi înșine șovăitori uneori.

Absența, de data aceasta, a prietenilor Cehi ni-a întristat dar ni-a și oțelit în acelaș timp.

GEORGE PETCU, autorul volumelor: **TĂLMĂCIRI DIN MINE ȘI FATA MORGANA**, colaboratorul prețios al diferitelor reviste și-al **AFIRMĂRII** noastre, a murit. Și-a murit așa de tânăr!

A murit răpus de-un vierme. De-un vierme ce roade încă netulburat și ascuns în piepturile multor tineri însuflețiți și neînțeleși.

Noi nu l-am văzut niciodată pe **GEORGE PETCU**. Nu i-am cunoscut înfățișarea. L-am gus-

tat însă și i-am simțit versurile lui curate în care și-acum svăcnește parcă o inimă duiosă, un suflet plin de nobleță și de melancolie.

Generația lui GEORGE PETCU, atât de doritoare de viață, atât de preocupată de creații înălțătoare dar atât de zbuciumată și de privată de orice tihnă, suferă sincer pe urma acestei dureroase pierderi.

VINERI 5 MAI C. Suveranul Țării alături de sfetnicii Săi și înconjurat de scriitori, editori și cititori, a cinstit ziua cărții, zi care „inaugurează o lună întreagă de propagandă pentru citit și care însemnează o serbare închinată necilor sofletești.“

AFIRMAREA va scoate în curând un supliment, cultural-economic-social, menit a servi interesele sătenilor noștri.

SCRITORII, recunoscuți ori încă nu de A. S. R. fie ei tineri ori bătrâni, premiați sau nepremiați, deștepți ori talentați, bârfiți sau adulați, citiți ori necitiți, și-au văzut asigurată, prin Casca de pensuni, o tihnă pentru însușirile și sbuciumul lor.

Nu suntem dintre acei ce ne simțim obligați ca la anumite ocazii să ieșim în relief pentru a vorbi și bate câmpii, lingusind și „sugerân“ IDEI în opoziție cu sentimentele ce le nutrim și în contradicție cu conduita.

Cel ce-a făcut vreodată ceva serios ce a rămas, trudindu-se dezinteresat material, acela a tăcut întotdeauna și-a ascultat zâmbind și scârbit cum se întrec în vorbe și'n ditirambe alții.

Cine are de gând să facă și-i hotărât să înfăptuiască, nu se înglobează în vorbe pentru a se pierde în fraze umflate și searbăde.

In preocupările noastre ca și'n acțiunile noastre, n'am făcut „curte“ la nimeni; n'am închinat ditirambe nimănui. Nici de-aci, nici de departe. Nici marilor încrezuți tari, nici mărunților închipuți mari.

Nici unui fel, că nu ni-i felul. Dealtfel nimeni nu merită să i te închini și cu atât mai puțin să i te vinzi.

CONST. GH. POPESCU

Mici creionăi

REVISTE

SYMPOSION. În această frumoasă și substantială revistă citim un adânc, documentat și bine încheiat studiu de filosofie, intitulat „Contribuții la delimitarea și fundamentarea spiritului obiectiv“ semnat de Victor Iancu, din care reținem rânduri concludive, ca acestea: (Spiritul obiectiv) „Departate de a reclama o instrăinare de legile existenței individuale, oferă o promovare continuă în lume în care normele obiective se contopesc cu idealurile de existență.“ Și mai departe... „Căci dacă o întoarcere spre spirit, o integrare în existență și o stabilire a omului în destinul său natural nu se pot obține decât de acest plan obiectiv, care este și planul realității, o frustrare a omului de conștiința acestor împrejurări fericite egalează cu robirea sa. Iată de ce considerăm adânc primejdioase pentru libertatea spiritului toate în cercările de formulare doctrinară a subiectivismului, de oriunde ar veni ele — din partea filozofiei, a moralei, a Sociologiei sau chiar a politicului“. Două nuvele izbutite semnează Zeno Macavei și Ion Urcan. „Cimitir pustiu“ se desfășoară aidoma unui poem bine instruat. Plină de sevă poetică. Nouă ne-a plăcut f. mult. Tit. Siviu Valea continuă sondajul estetic în opera scrisă cu atâta talent a regretatului Pavel Dan. Un interesant articol despre Ornamentica realistă în Hellada semnează Alex. Tohăneanu. Poezia este reprezentată cu demnitate prin poezii Anderco, Moldoveanu, Bezdechi și Radu Stancu. Relevăm melodica elegie „Noemvrie“ — La „Interior“ cronică cărților cu nerv susținută de Horia Stanca.

CONVORBIRI LITERARE. Răsfoim această revistă cu evlavie ce ne-o impune sufletului trecutul ei glorios. Și o citim plini de nădejdea unei înnoiri atât de mult așteptată. Girul onest al D-lui Toruțiu este de bun augur venerabilei reviste și ne gândim că a sosit vremea să se aducă un omagiu în plin celor cari activând odinioară în paginile ei, ne-au lăsat opere nemuritoare. Tipărită pe o hârtie care își odihnește ochiul, cuprinzând un material bogat și ales întreținând o informație variată și cinstită, satisface toată ambiția noastră și ne spală toate resentimentele ce le păstram până aci, când ne aminteam mai ales despre ideea ce ne-o făcuserăm noi despre minunile Convorbirilor de altădată.

Întâlnim acum în ilustra revistă duhul proapăt al tinereții, duh care niciodată n'ar

trebui să supere sau să incomodeze prea mult pe cei mai în vârstă. Și dece? Că doar spiritualitatea, ori de ce vârstă ar fi ea promovată, este exclusiv o creație și un bun al tinereții. Restul se reduce la lucru de atelier și la mai nimic. Semnează în numărul pe care-l avem în fața poezii frumoase: G. Murnu, Aurel Chirescu, Gh. Tuleș, Ion Tolescu Valeni, Bogdan Istru, C. Niculescu, Teodor Al. Munteanu. Remarcăm în mod deosebit poemele: Zadarnic chemi lumina și Fum de țară.

D. CINOVA

ULTIMA SCRIERE a mult gustatului **Octav Desila** — **Două chemări** — apărută nu de mult în două volume, a surprins cititorul cu inepuizabilele resurse de care dă dovadă neconținută autorul zvetlanei.

AUTORUL lui Rabbi Haies Reful și-al Tezaurului bolnav — dl. **Petru Manoliu**, oferă prin intermediul editurii Cugetarea o nouă și sugestivă lucrare **Moartea nimănuî**.

DL. GH. CORNEANU ne înfățișează documentat și limpede momente inedite din viața și felul de muncă a lui **I. Heliade Rădulescu**. Lucrarea e apărută în editura Naționala Ciornei.

MAISTORAȘUL AUREL, UCENICUL LUI DUMNEZEU, cronică vieții și-a vremii lui Aurel Vlaicu, e noua operă a multilateralului **Victor Ion Popa**, apărută în biblioteca „Energia” editată de Fundații. Lucrarea apărută în trei volume — aproximativ 1400 de pagini e ilustrată cu diverse și numeroase planșe și se bucură de marea cinste de a fi prefătată de Voevodul Culturii M. S. Regele Carol II.

Din motive tehnice volumul „**HIMERE**” al redactorului nostru **OCTAVIAN RUCLEANU**, cu care trebuia să inaugurăm colecția „Afirmarea”, va apare numai la toamnă.

DL. MATEI ALEXANDRESCU, prin **JOCUL CUVINTELOR** apărut în editura Cartea Românească, prezintă cititorului obișnuit cu farmecul versului, un elegant volum de prețioase și savuroase poezii.

PATRUZECI ȘI PATRU DE SONETE alese și traduse din Gabriele d'Annunzia, pune la îndemna lectorului român dl. **Pimem Constantinescu** prin editura Hyperion Cluj.

Poetul **PETRE PAULESCU** atât de împrietenit cu publicul și publicațiile de peste tot, ni se înfățișează cu un subtil volum de psalmi intitulat: **Luceferi rouă**. Ne legăm a reveni asupra acestor frumoși psalmi apăruti în editura Cugetarea.

Const. Gh. Popescu



Atât azur...

de **PETRE PAULESCU**

Am captivat atât azur în vise
Și-atâtea zări am tâlhărit pe coale
Că-i plin noianul meu de manuscrise
Și astre svelte lipăe dactile.

Sertarele mi-s doldora de rime
Și n'am să fac nicicând vreo rânduială;
Plutesc — seraf — pe aripi la 'nălțime
Și'n solitudini aspre dau năvală.

Cât de imensă, Ți-i Vecia Doamne
Că'n toți și'n toate pururea sânt sol;
Și nu-s popasuri care să înseamne
Hotar între nemărginit și gol.

În urma mea las zări încărunțite
Și tai în sbor poteci și drumuri moarte;
Mă tem și vreau aici sub bolți umbrite
Ca să Te predic Doamne mai departe.

În portul sufletului meu...

de **EM. PAPAZISSU**

Cândva, în portul sufletului meu,
Veneau în stol fregatele iubirii...
Trireme 'n pânze-albastre cu zefirii
Imi aduceau comeri din Elizeu...

În portul sufletului meu, acum,
Vin din apus doar nave 'ntunecate
De timpuria toamnă încărcate
Cu-al viselor și-al dorurilor scrum...

Buletinul „Astrei” Safu-Mare

Dela „Astra”

SERVICIUL SOCIAL

Cu noua lege a Serviciului Social, Astra va înregistra o nouă epocă de prosperitate. Județul nostru se găsește printre cele dintâi județe care au înțeles noua menire a vremii. Datorită spiritului de perseverență a întregului comitet al „Astrei” locale condus de dl. director Eugen Seleş, prin sprijinul continuu al dlui prefect-col. Simion Coman, și a muncii celor doi activi conducători ai proaspetei organizații dnii: Ing. Zeno Spârchez director al Serv. Soc. și Prof. Vasile Scurtu, inspector cultural județean, ridicarea satelor sătmărene va fi o operă de fapte reale.

Organizarea pe județ a început intensiv. S'au organizat sfaturi culturale în peste 40 comune. Delegații centrului au explicat pre-

tutindeni importanța legii. S'au ales sfaturile pe plasă iar sfatul Căminului Județean s'a definitivat în adunarea generală ținută sub președenția dlui dr. Iuliu Hațieganu prof. univ. și directorul al Ținutului Someș.

Cinema „Astra” caută să se mențină la un nivel ridicat, deși criza din ultimul timp se resimte. Conducerea cinematografului se străduiește să împace gustul cu utilul. Este foarte greu astăzi să poți satisface toate cerințele, când lumea nu prea umblă la spectacole și când taxele de plată și regie sânt enorme.

De Sf. Rusalii vom avea înfărsit ocazia să vedem minunea minunelor, filmul capodoperă „**Albă ca zăpada și cei șapte pitici**” realizarea tehnicoloră a celebrului Welter Disney creatorul lui Mickey Mouse.

Sfârșitul sezonului va mai remarca însă, și alte mari filme.

Din lipsă de spațiu, amânăm pentru nr. viitor publicarea numelar sprijinitorilor și al neînțelegătorilor.

Ofirmarea

Literară—Socială

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL IV. — No. 5 MAI 1939

Redacția și administrația: Satu-Mare, Str. Moldova Nr. 53.

BCU Cluj / Central University Library Cluj